

Spis treści

ROZDZIAŁ I – BYDŁO	8
1. Znaczenie gospodarcze chowu bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>)	8
2. Typy użytkowe i rasy bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>)	9
2.1. Informacja o gatunku i pochodzeniu bydła	9
2.2. Typy użytkowe bydła	11
2.2.1. Typ mleczny	11
2.2.2. Typ mięsny	12
2.2.3. Typ kombinowany	13
2.3. Główne rasy bydła	13
2.3.1. Główne rasy bydła mlecznego	13
2.3.2. Główne rasy bydła o użytkowaniu kombinowanym	18
2.3.3. Główne rasy bydła mięsnego	23
3. Ocena typu i budowy bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>)	29
3.1. Wykorzystanie oceny typu i budowy w pracy hodowlanej	29
3.2. Określanie wieku, masy ciała i kondycji bydła	35
4. Rozród bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>)	38
4.1. Krycie i unasiennianie krów	38
4.2. Techniki stosowane w rozrodzie bydła	42
4.2.1. Sztuczne unasiennianie	42
4.2.2. Superowulacja i przenoszenie zarodków (MOET)	44
4.2.3. Synchronizacja rui	44
4.2.4. Zapłodnienie <i>in vitro</i>	44
4.2.5. Seksowanie nasienia	45
5. Zasady odchowu, żywienia cieląt i jałowizny (<i>Teresa Natęcz-Tarwacka</i>)	46
5.1. Wzrost i rozwój	46
5.2. Poród i postępowanie z noworodkiem	46
5.2.1. Postępowanie z krową przed porodem i w jego trakcie	46
5.2.2. Postępowanie z noworodkiem	47
5.3. Żywienie cieląt	49
5.3.1. Żywienie siałą	49
5.3.2. Żywienie mlekiem lub preparatami mlekozastępczymi ze wzrastającym udziałem pasz stałych od 6. do 60. dnia życia	50
5.3.3. Żywienie cieląt od 60. do 180. dnia życia	52
5.4. Zasady wychowu i żywienia jałówek hodowlanych	52
6. Wybrane zagadnienia z żywienia krów mlecznych (<i>Teresa Natęcz-Tarwacka</i>)	55
6.1. Zasady żywienia krów mlecznych	55

6.2. Układanie dawek pokarmowych i sporządzanie bilansu pasz.....	59
7. Użytkowanie mleczne bydła (<i>Teresa Nałęcz-Tarwacka</i>)	63
7.1. Przebieg laktacji u krów	63
7.2. Przeprowadzenie doju	64
7.2.1. Zasady prawidłowego doju.....	64
7.2.2. Czynności przygotowujące krowę do doju.....	65
7.2.3. Sposoby doju właściwego.....	66
7.3. Zasady specjalizacji gospodarstw i organizacja pracy przy produkcji mleka	69
7.3.1. Zasady specjalizacji.....	69
7.3.2. Organizacja pracy.....	70
7.4. Ocena użytkowości mlecznej	72
7.4.1. System identyfikacji i rejestracji zwierząt.....	72
7.4.2. Organizacja i sposób prowadzenia oceny użytkowości mlecznej krów ...	76
8. Technologie produkcji żywca wołowego (<i>Piotr Brzozowski</i>).....	85
8.1. Charakterystyka głównych czynników wpływających na wyniki użytkowania mięsnego bydła.....	85
8.1.1. Rasa bydła.....	85
8.1.2. Płeć	86
8.1.3. Wiek	87
8.1.4. System utrzymania	88
8.1.5. Żywnienie	88
8.2. Ocena żywca i tusz wołowych w skupie.....	89
9. Opłacalność produkcji mleka i żywca wołowego (<i>Teresa Nałęcz-Tarwacka</i>).....	93
10. Bezpieczeństwo produktów żywnościowych uzyskiwanych w chowie bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>).....	96
10.1. Surowe mleko i produkty mleczarskie.....	96
10.2. Transport i ubój bydła oraz przerób mięsa wołowego	96
11. Ekologiczny chów bydła (<i>Agnieszka Kucharska</i>)	98
12. Systemy utrzymania bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>).....	104
12.1. System uwięziowy	104
12.2. System wolnostanowiskowy	106
12.3. Utrzymanie na głębokiej ściółce	111
12.4. Pomieszczenia dla cieląt i jałówek.....	113
13. Pielęgnacja bydła (<i>Piotr Brzozowski</i>)	115
13.1. Znaczenie pielęgnacji i obchodzenie się ze zwierzętami	115
13.2. Czyszczenie i dekontaminacja	115
13.3. Korekcja racic	116
14. Zachowanie i dobrostan bydła (<i>Paulina Abramowicz</i>)	119

14.1. Różnice pomiędzy bydłem a ludźmi w postrzeganiu otoczenia	119
14.2. Formy zachowania się bydła i rytm dobowy	121
14.3. Postępowanie z bydłem	124
14.4. Dobrostan bydła	126
14.5. Przygotowanie zwierząt na wystawy hodowlane	129
15. Prowadzenie i organizacja pracy hodowlanej (<i>Piotr Brzozowski</i>)	132
15.1. Wartość użytkowa, wartość hodowlana i selekcja bydła	132
15.2. Zarys programu hodowli bydła	133
16. Choroby bydła (<i>Teresa Nałęcz-Tarwacka</i>)	140
16.1. Choroby cieląt	140
16.2. Choroby krów mlecznych	141
16.3. Udzielanie pierwszej pomocy i apteczka	146
16.3.1. Udzielanie pierwszej pomocy	146
16.3.2. Apteczka	148
ROZDZIAŁ II – TRZODA CHLEWNA	150
1. Znaczenie gospodarcze i stan produkcji trzody chlewnej (<i>Józef Kulisiewicz, Martyna Batorska</i>)	150
1.1. Cechy trzody chlewnej jako zwierząt rzeźnych	150
1.2. Znaczenie gospodarcze	151
1.3. Uwarunkowania produkcji	153
1.4. Niestabilność rynku trzody chlewnej	156
1.5. Regulacje na rynku trzody chlewnej w krajach członkowskich Unii Europejskiej	157
2. Pochodzenie świń. Rasy trzody chlewnej (<i>Anna Rekiel</i>)	159
2.1. Pochodzenie świń	159
2.2. Rasy trzody chlewnej	161
2.2.1. Wymagania dla ras matecznych i ojcowskich	161
2.2.2. Rasy i linie ojcowskie utrzymywane w Polsce	170
2.2.3. Rasy mateczne	171
2.2.4. Świnie hybrydowe	172
3. Użytkowanie, żywienie i utrzymanie świń rozplodowych (<i>Józef Kulisiewicz, Anna Rekiel</i>)	173
3.1. Użytkowanie rozplodowe świń	173
3.1.1. Dojrzałość płciowa i rozplodowa. Długość okresu użytkowania	173
3.1.2. Ruja i technika zapłodnienia	175
3.1.3. Użytkowanie rozplodowe	177
A. Użytkowanie rozplodowe knurów. Inseminacja	177
B. Użytkowanie rozplodowe loch	178

3.2. Żywienie świń rozplodowych.....	179
3.2.1. Żywienie knurów.....	179
3.2.2. Żywienie loch.....	180
A. Żywienie loch w cyklu produkcyjnym.....	180
B. Pasze dla loch.....	183
C. Optymalizacja żywienia.....	185
3.3. Utrzymanie świń użytkowanych rozplodowo.....	186
3.3.1. Utrzymanie knurów.....	186
3.3.2. Utrzymanie loch.....	187
4. Wychów prosiąt (<i>Anna Rekiel</i>).....	192
4.1. Przygotowanie do porodu, poród i wczesny okres poporodowy.....	192
4.2. Opieka nad lochą i miotem.....	193
4.2.1. Laktacja.....	193
4.2.2. Zaburzenia zdrowotne u loch i prosiąt.....	195
4.3. Zabiegi profilaktyczne i pielęgnacyjne prosiąt.....	196
4.4. Wybór terminu odsadzania prosiąt.....	197
4.5. Dokarmianie prosiąt.....	199
4.6. Odsadzanie prosiąt od loch. Łagodzenie kryzysu przy odsadzeniu.....	200
4.7. Utrzymanie loch karmiących i prosiąt.....	202
4.8. Opłacalność produkcji loch i prosiąt.....	206
5. Wychów młodzieży hodowlanej (<i>Justyna Więcek</i>).....	209
5.1. Żywienie młodzieży hodowlanej.....	209
5.1.1. Żywienie knurków hodowlanych.....	209
5.1.2. Żywienie loszek hodowlanych.....	211
5.2. Stymulacja dojrzewania pciowego loszek.....	213
5.3. Pomieszczenia i profilaktyka.....	213
5.4. Ocena stanu zdrowia i pokroju.....	214
5.5. Wybór materiału hodowlanego.....	215
6. Produkcja żywca wieprzowego (<i>Anna Rekiel</i>).....	216
6.1. Czynniki decydujące o wynikach tuczu i jakości żywca wieprzowego.....	216
6.1.1. Genotyp.....	216
6.1.2. Żywienie.....	217
6.1.3. Płeć.....	221
6.1.4. Masa przedubojowa.....	221
6.1.5. Warunki utrzymania.....	221
6.1.6. Systemy utrzymania.....	224
6.1.7. Żywienie.....	229
6.1.8. Usuwanie odchodów.....	230
6.1.9. Stan zdrowia.....	230

6.2. Tucz z zastosowaniem różnych pasz	231
6.2.1. Tucz zbożowy	231
6.2.2. Tucz ziemniaczany	234
6.2.3. Tucz serwatkowy	236
6.2.4. Tucz kiszonką z wilgotnego ziarna kukurydzy – CCM	237
6.2.5. Tucz odpadkami	238
6.3. Skup i sprzedaż tuczników	238
6.4. Opłacalność produkcji tuczników	240
7. Podstawy pracy hodowlanej. Krzyżowanie towarowe (<i>Józef Kulisiewicz, Justyna Więcek</i>)	244
7.1. Poprawa cech użytkowości rozplodowej loch	245
7.2. Poprawa cech tucznych i rzeźnych	245
7.2.1. Ocena przyżyciowa loszek i knurków	246
7.2.2. Zasady oceny wartości genetycznej knurów na podstawie potomstwa	246
7.2.3. Szacowanie wartości hodowlanej świń metodą BLUP – model zwierzęcia	247
7.3. Przebieg selekcji	248
7.4. Znakowanie świń	249
7.5. Dokumentacja hodowlana	251
7.6. Dobór do kojarzeń	251
7.6.1. Dobór do kojarzeń w czystości rasy	251
7.6.2. Krzyżowanie towarowe	252
8. Ekologiczne metody chowu trzody chlewnej (<i>Anna Rekiel</i>)	255
8.1. Zwierzęta	257
8.2. Rozród	258
8.3. Żywienie	258
8.4. Profilaktyka i leczenie	258
8.5. Warunki utrzymania	259
8.6. Zabiegi pielęgnacyjne	260
8.7. Uwarunkowania ekonomiczne i rynkowe produkcji ekologicznej	260
9. Choroby świń (<i>Justyna Więcek</i>)	263
 SŁOWNICZEK	 271
PIŚMIENNICTWO	272